

ПРАВОПИС ВИГУКІВ (ДЕФІС У ВИГУКАХ, КОМА, ЗНАК ОКЛИКУ ПРИ ВИГУКАХ)

ПРИГАДАЙ!

ЧАСТИНИ МОВИ

Самостійні

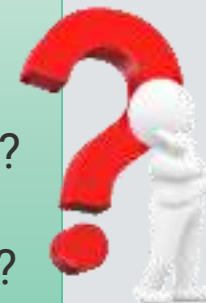
- Мають лексичне значення
- Мають морфологічні ознаки
- Є членами речення

Службові

- НЕ мають лексичного значення
- НЕ мають морфологічних ознаки
- НЕ є членами речення

- ☐ Назвіть усі частини мови.
- ☐ На які групи вони поділяються?
- ☐ Які частини мови належать до самостійних?
- ☐ Які - до службових?
- ☐ Яке місце посідає серед частин мови вигук?

ПРИГАДАЙ!

Інтерактивна вправа «Службові частини мови та вигук»

<https://learningapps.org/display?v=pfn5u4iva21>

ПРИГАДАЙ!

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

ВИГУК — особлива частина мови, що виражає почуття та волевиявлення, не називаючи їх.

ПОЧУТТЯ

Ой, ах, ех, ух,
ей, о, ого, еге,
овва, ат, хм,
тьфу, іч, фе, тю,
ой боже,
матінко моя...

ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ

Нумо, геть,
гайда, цить,
марш, цабе,
тпру...

ПРИГАДАЙ!

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

ВИГУК — особлива частина мови,
що виражає почуття та
волевиявлення, не називаючи їх.

Проаналізуйте слово **ОХ** за поданим
планом.

- А) Чи має слово лексичне значення?
 - Б) Чи виступає воно членом речення?
 - В) Чи можна до нього поставити
запитання?
 - Г) Чи служить воно засобом зв'язку?
- Зробіть висновок.

не належить ні до
самостійних, ні до
службових частин
мови

не є членом
речення

не має
лексичного
значення

не змінюються

ПРИГАДАЙ!

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Групи вигуків за значенням

Група	Що виражає	Приклади
Емоційні (почуттєві)	хвилювання, почуття (страх, подив, іронію, сум, гнів, обурення, зневагу, радість тощо)	<i>ох, ах, о, пхе, ух, іч, ет, тьху, ура! Овва! Ой лишенько,! Горенько Мос! Боже мій милий!</i>
Спонукальні (волевиявлення)	спонукування до дії, оклик, звертання	<i>гей, агов, геть, марш, цін-ціп, тю-тю-тю, на-на, алло</i>
Звуконаслідувальні слова	голоси тварин, різні шуми, звуки природи	<i>ку-ку, кукуріку, ха-ха, тьох-тьох, ш-ш-ш, дзень, бр-р-р, ко-ко-ко</i>
Слова ввічливості	етикет (вітання, подяка, прощання, пробачення, побажання)	<i>добрий день, добридень, на добраніч, до побачення, прощайте, спасибі, дякую, щасливо, бувайте здорові, дай Боже, Боже допоможи, на здоров'я</i>

➤ Визнач вигуки та
звуконаслідувальні слова.

Гра «Спробуй відгадати»

1. Ау! Агов!

(вигук, бо означає оклик.)

2. Му-му-му!

(звуконаслідувальне слово, бо відтворює звуки тварин)

3. Ху-ху-ху!

(звуконаслідувальне слово, бо не виражає ні емоцій, ні почуттів, ні волевиявлення)

4. Увага!

(вигук, бо спонукає до дії)

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Правопис вигуків

Через дефіс

Вигуки, що передають або , пишуться через дефіс:

ай-ай-ай, а-а-а, ну-ну, о-го-го, агов-гов-гов, ха-ха-ха, киць-киць, ш-ш-ш, ку-ку, му-у-у, ня-а-ав.

Разом

Вигуки, що не передають повторюваних чи протяжних звуків пишуться разом:

леле, лелечко, циттьте, овва, кукуріку, кудкудак, бух, тарах, бабах тощо.

Окремо

Усі складові частини пишуться окремо у вигуках:

до побачення, будь ласка, на добраніч, отим то й ба, от тобі й на, оце так тощо.

Увага! Якщо потрібно передати протяжність, то й ці вигуки пишуться через дефіс:
тара-а-а-ах, бу-у-ух, баба-а-а-х, кудкуда-а-а-ах.

Відеоурок
ДИВИСЬ
[ТУТ](#)

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Правопис вигуків

ЗАПАМ'ЯТАЙ!

Відеоурок
ДИВИСЬ
[ТУТ](#)

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Правопис вигуків

ЗАПАМ'ЯТАЙ!

*на
добраніч*

*до
побачення*

будь ласка

- Прочитай текст. Поясни правопис вигуків.
- Запиши відділене речення, підкресли члени речення.

Робота з текстом

Був собі, жив собі невеличкий жучок. А який він був — може, хочете знати? Ох, важко сказати про це... Як сідав він на гілочці, пташки казали:

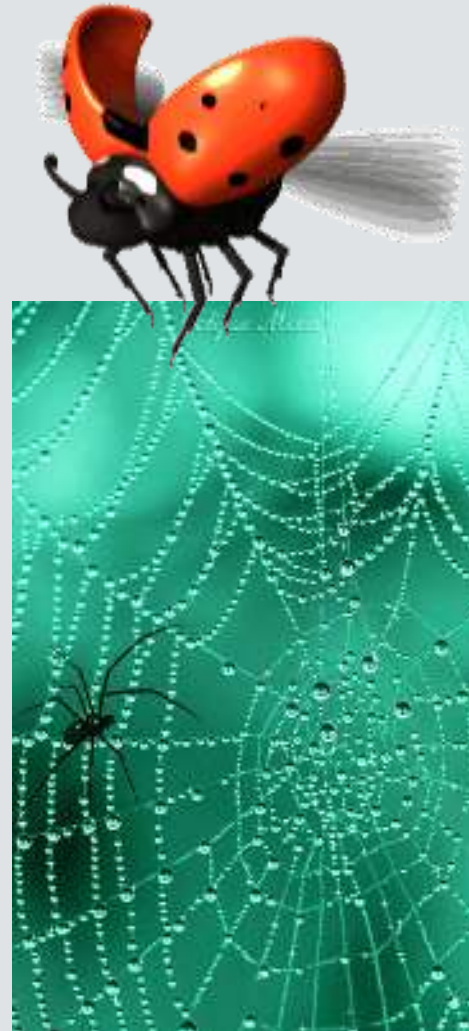
— Он зелений жучок, зловімо його!

***І пурх-пурх до нього.** Та хіба він дурний був, щоб так і дати себе з'їсти! Він — дж-дж — розправив крильця і полетів...*

Якось уранці прокинувся він і полетів навпростець, над лісовою галявиною, до ставка...

— Ой, що це таке? — раптом закричав жучок, — Хто це ловить мене?

Справді, ніби щось заплутало його ніжки... Якись тоненькі срібні ниточки літали в повітрі (За О. Іваненком).

➤ Перепиши, знімаючи ризики.
Поясни написання вигуків.

Самодиктант

1. На/добраніч, весела діброво, тихі трави, зелені сади
(А. Камінчук).
2. Леле/леле! Спи, моє дівчатко, я тебе зірчастим небом
вкрив (М. Сингаївський).
3. Ой/ой, біда! Рятуйте мене, люди! (В. Симоненко).
4. О, не торсайте двері! Будь/ласка, не торсайте двері!
(О. Забужко).
5. Гай/гай, якже багато води збігло! (С. Склярєнко).
6. Ну/ну, не треба аж так категорично (О. Слоновьовська).

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Розділові знаки при вигуках

Вигуки, що стоять на початку речення або в його середині, виділяють **комами**, якщо їх вимовляють без особливої окличної інтонації.

- *Гей, в путі не відставай!* (М. Петренко).
- *Сонце, волю зустрічати, гей, виходь, мій брате.* (В. Поліщук).

Якщо вигук вимовляють з окличною інтонацією, після нього ставлять **знак оклику**.

- *Ох! Зірка в серце впала* (Леся Українка). *Весно, приходь!*
- *Та швидше, гей!* (В. Сосюра)

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Розділові знаки при вигуках

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Не виділяються розділовими знаками вигуки

Вигуки

- **о, ой**, які стоять перед звертанням і тісно пов'язані з ним інтонаційно (виступають в ролі часток), комами від звертання не відділяють:
- О краю мій, тужу я за тобою! (М. Рильський).

Вигуки

- на початку речення, якщо вони стоять перед особовим займенником, за яким іде звертання:
- Ой ти, Петруню, ой ти, серце, набери води у відерце (Народна пісня).

Вигуки

- **ну, ой, ох, ах** тощо, якщо вони вживаються для підсилення:
- Ну що прекрасніш є, як сонце сходить? (Д. Пічкур).

- Прочитай. Визнач вигуки.
- Поясни уживання розділових знаків.

Коментування

1. Гей-гей! Чи є хто в лузі? Озовися! (М. Вороний).
2. Мені ш ляху не питать, просто степом мандрувать, гей-гей, долю доганять! (Народна творчість).
3. Ну, серце, говори! (Д. Павличко).
4. Співай, співай про молодість, о серце! (В. Сосюра).
5. Ах, серце радуйся, люби цей світ! (П . Перебийніс).
6. О слово, будь мечем моїм! (Олександр Олесь)

- Перепиши, розставляючи пропущені розділові знаки.
- Поясни уживання розділових знаків.

Пояснювальний диктант

1. О краю мій тополею рости! (С. Вен).
2. Ой у полі гне тополі вітер та на вольній волі (В. Сосюра).
3. А здолати нас ох непросто! Кров козацька в серцях кипить! (М. Шукайло).
4. Летімо друзі вдалеч навмання. Ану подайте білого коня! (І. Перебийніс).
5. Гей помчімо ж мої коні пошукаймо долі!
6. О дивокраю мій казковий Я збережу про тебе спомин (В. Шукайло).

ЕКОЛОГІЯ СЛОВА

Кар-кар-кар

Українські коти
нявкають, а не
мявкають.

Свині рохкають.
Поросята кувікають.

Гуси не зоготують, а
гелготять, гегаяють чи
джеркотять.

Крякають у нас ворони
(і каркають теж).

Курки кудкудакають.

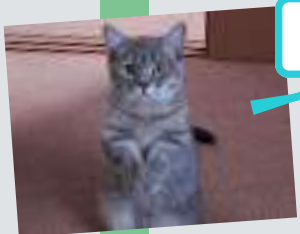
Наш соловейко тьохкає,
а сороки скрекотять.

Горобці цвірінькають,
жайворонки, ластівки,
щиглі щебечуть. Їжак
чмихає.

Коні іржуть.

Жаби квакають і
кумкають.

Няв-няв-ня-я-яв

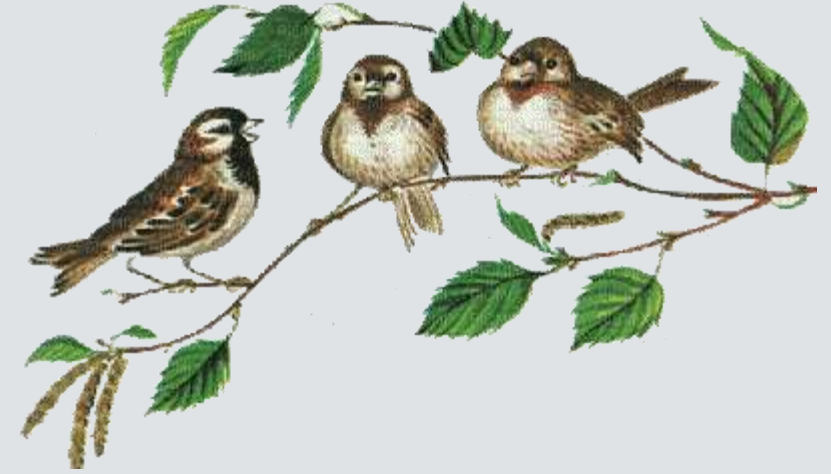

- Утвори від поданих дієслів вигуки.
- Поясни їх правопис за допомогою правил.

Творча робота

Зразок.
Мекаати — ме-е-е.

Гуркотіти, цвірінькати,
чалапати, жужати,
сміятися, квакати,
сьорбати, дзеленчати,
ойойойкати.

- Прочитай текст. Поясни правопис вигуків.
- Визнач, яку роль відіграють вигуки в мовлені.

Робота з текстом

В якийсь момент острів затихав. Але тиша німувала недовго, її проламував найнахабніший, найсміливіший, найбезталанніший голос. Мабуть, володар того голосу знав, що в інший час його ніхто не слухатиме. «Дзінь-дюр, дзінь-дюр-тьох», — оце і вся пісня. Поспішливо обзивався в другому кінці острова інший, трохи вдатніший, але теж невисокого польоту співак. Мабуть, брався вчити нездару. «Тьох-тьох, дзінь, лясь-лясь». Тоді враз, мабуть ображені, зривалися кілька... Тут перемішалися всі школи, тут змагалось безліч напрямків. І аж тоді, десь посередині острова, мабуть, на білій грушці, озивався справжній маестро. І хоч на ту мить острів дзвенів од співу, його пісня не губилася. Він озивався мовби ліниво, знехотя: тіох-тіох. Тоді захоплювався, віддавався на волю власного співу й бив у небо дзвінко, аж вставала в берегах луна: тіур-тіур-тіур, фіть-фіть-фіть, лясь-лясь-лясь-лясь! І цим останнім звуком запечатував вуха.

За Ю. Мушкетиком

РЕФЛЕКСІЯ

1. Яку частину мови називають вигуком? Наведіть приклади.
2. Чому вигук — особлива частина мови?
3. Що означають вигуки? Назвіть вигуки, що виражають почуття, та вигуки, що передають волевиявлення.
4. Назвіть популярні в молодіжному середовищі вигуки. Що вони виражають?
5. Якими частинами мови є етикетні слова? Наведіть приклади.
6. Що відтворюють звуконаслідувальні слова?
7. Які вигуки пишуть через дефіс?
8. Які розділові знаки ставлять при вигуках?
9. Яка роль вигуків у мові?

РЕФЛЕКСІЯ

ВИКОНАЙ ІНТЕРАКТИВНІ ВПРАВИ ЗА ПОКЛИКАННЯМ.

ЩОБ ДОЄДНАТИСЯ , ПЕРЕЙДИ ЗА ПОКЛИКАННЯМ

[HTTPS://LEARNINGAPPS.ORG/DISPLAY?V=PTJCGR6DC21](https://learningapps.org/display?v=ptjcgr6dc21)

[HTTPS://LEARNINGAPPS.ORG/DISPLAY?V=P6MB41T0521](https://learningapps.org/display?v=p6mb41t0521)

АБО

**ВІДСКАНУЙ QR-КОДИ
ЗА ДОПОМОГОЮ СМАРТФОНА:**

